

Vergaderjaar 1990–1991

21 893

Vaststelling van regels met betrekking tot de verevening van pensioenrechten bij echtscheiding of scheiding van tafel en bed (Wet verevening pensioenrechten bij scheiding) en daarmee verband houdende wijzigingen in andere wetten

Nr. 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden u hiernevens ter overweging aan een voorstel van wet tot vaststelling van regels met betrekking tot de verevening van pensioenrechten bij echtscheiding of scheiding van tafel en bed (Wet verevening pensioenrechten bij scheiding) en daarmee verband houdende wijzigingen in andere wetten.

De toelichtende memorie (en bijlagen) die het wetsvoorstel vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's-Gravenhage, 13 november 1990

Beatrix

Nr. 2

VOORSTEL VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is een wettelijke regeling te treffen met betrekking tot de verevening van pensioenrechten bij echtscheiding of scheiding van tafel en bed en in verband hiermee enige andere wetten te wijzigen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

De volgende bepalingen worden vastgesteld, die kunnen worden aangehaald als Wet verevening pensioenrechten bij scheiding:

S–SV

Artikel 1

1. Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt verstaan onder:

- a. scheiding: echtscheiding of scheiding van tafel en bed;
- b. tijdstip van scheiding: ingeval van echtscheiding: de datum van inschrijving van het vonnis in de registers van de burgerlijke stand; ingeval van scheiding van tafel en bed: de datum waarop het vonnis in kracht van gewijsde gaat;
- c. uitvoeringsorgaan: de natuurlijke of rechtspersoon, die tot uitbetaling van pensioen gehouden is;
- d. pensioen: ouderdomspensioen;
- e. nabestaandenpensioen: weduwen- en weduwnaarspensioen waaronder begrepen bijzonder weduwen- en weduwnaarspensioen.

2. Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt mede verstaan onder

- a. echtgenoot: gewezen echtgenoot;
- b. aanspraak op pensioen: uitzicht op pensioen;
- c. pensioen: een herberekend invaliditeitspensioen of een uit hoofde van ziekte of gebreken ingevolge de in het vierde lid, onder d, genoemde wetten toegekend pensioen dat naar diensttijd is berekend, een en ander met ingang van de eerste dag van de maand waarin de leeftijd van 65 jaar is bereikt.

3. Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt onder pensioen niet verstaan een ingegaan tijdelijk pensioen of een aanspraak op tijdelijk pensioen op grond van regelingen ingevolge welke alleen een recht op uitkering van pensioen bestaat indien aan betrokkenen aansluitend aan hun dienstverband dat tijdelijk pensioen wordt dan wel zal worden uitgekeerd.

4. Deze wet is van toepassing op pensioen ingevolge:

- a. een pensioenregeling op grond van een pensioentoezegging in de zin van artikel 2, eerste lid, van de Pensioen- en spaarfondsenwet (Stb. 1981, 18);
- b. een pensioenregeling welke van toepassing is op degenen, voor wie met toepassing van de Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfspensioenfonds (1949, J 121) de deelneming aan die regeling verplicht is gesteld, voor zover die regeling niet onder onderdeel a valt;
- c. de Algemene burgerlijke pensioenwet (Stb. 1986, 540);
- d. de Algemene militaire pensioenwet (Stb. 1988, 284) of een vroegere militaire pensioenwet in de zin van die wet;
- e. de Spoorwegpensioenwet (Stb. 1986, 541);
- f. de Algemene pensioenwet politieke ambt dragers (Stb. 1979, 519);
- g. de Wet van 27 juli 1960 (Stb. 314), houdende maatregelen met betrekking tot de pensioenen van het personeel van de Koninklijke Hofhouding;
- h. de pensioenregeling bedoeld in de Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds (Stb. 1954, 407);
- i. de pensioenregeling van de Stichting Pensioenfonds van Collecteurs en Collectrices van de Nederlandse Staatsloterij, bedoeld in artikel 41 van de Wet op de kansspelen (Stb. 1964, 483);
- j. een beroepspensioenregeling in de zin van de Wet betreffende verplichte deelneming in een beroepspensioenregeling (Stb. 1972, 400);
- l. een pensioenregeling op grond van een pensioentoezegging van een natuurlijk persoon aan degene, die met hem een overeenkomst heeft tot het verrichten van huiselijke of andere persoonlijke diensten.

5. Deze wet is voorts van toepassing op pensioen als bedoeld in:

- a. de Samenloopregeling Indonesische pensioenen 1960 (Stb. 1963, 212);

b. de Wet aanpassing pensioenvoorzieningen Bijstandskorps (Stb. 1965, 550).

6. De wet is voorts mede van toepassing op pensioen dat is opgebouwd uit middelen welke ten laste komen van het Fonds Voorheffing Pensioenverzekering, bedoeld in artikel 3 van de Wet tot bevrozing van het kinderbijslagbedrag voor het eerste kind, alsmede oprichting van het Fonds Voorheffing Pensioenverzekering (Stb. 1972, 702).

7. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen uitkeringen ingevolge enigerlei regeling worden aangemerkt als pensioen in de zin van deze wet.

Artikel 2

1. In geval van scheiding en voor zover de ene echtgenoot na de huwelijkssluiting en voor de scheiding pensioenaanspraken heeft opgebouwd, heeft de andere echtgenoot overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens deze wet recht op pensioenverevening, tenzij de echtgenoten bij notariële akte of bij een akte die mede wordt ondertekend door een advocaat anders zijn overeengekomen.

2. Ingevolge het in het eerste lid bedoelde recht op verevening ontstaat jegens het uitvoeringsorgaan een recht op uitbetaling van een deel van elk van de uit te betalen termijnen van het pensioen, mits binnen twee jaar na het tijdstip van scheiding van die scheiding door een van beide echtgenoten schriftelijk mededeling is gedaan aan het uitvoeringsorgaan. Een recht op uitbetaling jegens het uitvoeringsorgaan sluit een recht op uitbetaling jegens de tot verevening verplichte echtgenoot uit.

3. De uitbetaling geschiedt onder de voorwaarden en met ingang van de datum vermeld in de toepasselijke regeling of, indien het tijdstip van scheiding na die datum ligt, met ingang van het tijdstip van scheiding. In afwijking van het bepaalde in de eerste volzin kan de uitbetaling niet later geschieden dan met ingang van het tijdstip waarop de tot verevening verplichte echtgenoot de 65-jarige leeftijd heeft bereikt. Het uitvoeringsorgaan gaat eerst tot betaling over een maand na de datum waarop het een mededeling als bedoeld in het tweede lid heeft ontvangen.

4. Het recht op uitbetaling eindigt met het einde van de maand waarin het recht op pensioen eindigt of waarin de tot verevening gerechtigde echtgenoot is overleden. Het recht op uitbetaling eindigt eveneens met het einde van de maand waarin de echtgenoten met elkaar zijn hertrouwd dan wel, in geval van scheiding van tafel en bed, zich hebben verzoend.

5. Na ontvangst van de mededeling van de scheiding verstrekt het uitvoeringsorgaan aan de tot verevening gerechtigde echtgenoot een bewijsstuk waaruit de tijdens het huwelijk opgebouwde aanspraak waarop de verevening zal worden gebaseerd blijkt alsmede de in het derde lid bedoelde ingangsdatum van de uitbetaling. De andere echtgenoot ontvangt daarvan een afschrift.

6. Indien niet ingevolge het tweede lid een recht op uitbetaling jegens het uitvoeringsorgaan is ontstaan, heeft de tot verevening gerechtigde echtgenoot een recht op uitbetaling jegens de andere echtgenoot op welk recht het bepaalde bij of krachtens deze wet van overeenkomstige toepassing is.

Artikel 3

1. Het deel bedoeld in artikel 2, tweede lid, bedraagt de helft van het pensioen dat zou moeten worden uitbetaald indien:

a. de tot verevening verplichte echtgenoot uitsluitend gedurende de

deelnemingsjaren tussen de huwelijksluiting en het tijdstip van scheiding zou hebben deelgenomen;

b. hij op het tijdstip van scheiding de deelneming beëindigd zou hebben; en

c. hij tijdens de periode dat hij recht op pensioen heeft gehuwd zou zijn.

2. Indien het pensioen na ingang daarvan wordt verhoogd of verlaagd, wordt het bedrag dat voortvloeit uit het eerste lid verhoogd of verlaagd met een evenredig deel van de verhoging of verlaging van het pensioen.

3. Een pensioen wordt niet verevend indien met ingang van de datum vermeld in de toepasselijke regeling dat pensioen per jaar het in artikel 32, vierde lid, van de Pensioen- en spaarfondsenwet genoemde bedrag per jaar niet te boven gaat.

Artikel 4

1. Bij notariële akte of bij een akte die mede wordt ondertekend door een advocaat kunnen de echtgenoten overeenkomen het deel bedoeld in artikel 2, tweede lid, in afwijking van artikel 3, eerste of tweede lid, te bepalen op een door hen te kiezen bedrag of percentage. Indien het door de echtgenoten bepaalde deel niet een vast bedrag of vast percentage betreft, is de overeenkomst slechts geldig indien aan de akte een verklaring van het betrokken uitvoeringsorgaan is gehecht, dat het hiermede instemt.

2. Mits de echtgenoten binnen twee jaar na het tijdstip van scheiding een afschrift van de in het eerste lid bedoelde akte aan het uitvoeringsorgaan hebben overgelegd, is het uitvoeringsorgaan gebonden aan hetgeen door de echtgenoten bij deze akte is overeengekomen doch slechts voor wat betreft de periode gelegen na ontvangst van het afschrift van de akte. Indien de echtgenoten zulks nalaten kan de in het eerste lid bedoelde overeenkomst niet aan het uitvoeringsorgaan worden tegengeworpen, zelfs indien de overeenkomst ingeschreven was in het openbaar huwelijksgoederenregister bedoeld in artikel 116, Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

3. Na ontvangst van het afschrift van de in het eerste lid bedoelde akte verstrekt het uitvoeringsorgaan aan de tot verevening gerechtigde echtgenoot een bewijsstuk als bedoeld in het vijfde lid van artikel 2. De andere echtgenoot ontvangt daarvan een afschrift.

Artikel 5

1. Bij notariële akte of bij een akte die mede wordt ondertekend door een advocaat kunnen de echtgenoten overeenkomen, dat artikel 2, tweede tot en met zesde lid, buiten toepassing blijft en dat de echtgenoot die anders een recht op uitbetaling van pensioen zou hebben verkregen in de plaats van dat recht en zijn aanspraak op nabestaandenspensioen jegens het uitvoeringsorgaan een eigen recht op pensioen verkrijgt. De overeenkomst is slechts geldig indien aan de akte een verklaring van het betrokken uitvoeringsorgaan is gehecht dat het instemt met bedoelde omzetting.

2. Mits de echtgenoten binnen twee jaar na het tijdstip van scheiding een afschrift van de in het eerste lid bedoelde akte aan het uitvoeringsorgaan hebben overgelegd, is het uitvoeringsorgaan gebonden aan hetgeen door de echtgenoten bij deze akte is overeengekomen doch slechts voor wat betreft de periode gelegen na ontvangst van het afschrift van de akte. Indien de echtgenoten zulks nalaten kan de in het eerste lid bedoelde overeenkomst niet aan het uitvoeringsorgaan worden tegengeworpen, zelfs indien de overeenkomst ingeschreven was in het openbaar huwelijksgoederenregister bedoeld in artikel 116, Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

3. Na ontvangst van het afschrift van de in het eerste lid bedoelde akte verstrekt het uitvoeringsorgaan aan de tot verevening gerechtigde echtgenoot een bewijsstuk van zijn eigen recht op pensioen. De andere echtgenoot ontvangt daarvan een afschrift; hij ontvangt voorts een opgave van zijn verminderd pensioen.

Artikel 6

1. Het uitvoeringsorgaan is bevoegd om de kosten van een verevening voor de helft aan ieder der echtgenoten in rekening te brengen dan wel in mindering te brengen op de aan hen uit te betalen bedragen.

2. Met betrekking tot de in het eerste lid bedoelde kosten kunnen door onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in overeenstemming met onze Ministers wie dat aangaat gehoord de Verzekeringkamer nadere regels worden gesteld.

Artikel 7

1. Voor de toepassing van wettelijke en andere bepalingen met betrekking tot beslag, inhouding en korting wordt het deel van het pensioen dat niet aan de tot verevening verplichte echtgenoot moet worden uitbetaald geacht niet tot diens pensioen te behoren.

2. Voor de toepassing van wettelijke en andere bepalingen met betrekking tot de mogelijkheid om te beschikken over pensioen of een aanspraak op pensioen wordt het deel van het pensioen of de aanspraak op een deel van het pensioen, welk deel niet aan de tot verevening verplichte echtgenoot wordt onderscheidenlijk moet worden uitbetaald, geacht niet tot diens pensioen onderscheidenlijk aanspraak op pensioen te behoren.

3. Afkoop in de zin van de toepasselijke regeling is slechts toegestaan indien met de pensioenbelangen van de tot verevening gerechtigde echtgenoot op redelijke wijze rekening is gehouden.

4. Met betrekking tot de berekening en het recht op uitbetaling van het pensioen van de tot verevening gerechtigde echtgenoot in geval van afkoop in de zin van artikel 32a, eerste lid, van de Pensioen- en spaarfondsenwet, alsmede in geval van overdracht en overname van wiskundige reserves in de zin van de Algemene burgerlijke pensioenwet of hetgeen daarmee overeenkomt in andere overheidspensioenwetten kunnen door onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in overeenstemming met onze Ministers wie dat aangaat gehoord de Verzekeringkamer nadere regels worden gesteld.

5. Voor de toepassing van wettelijke bepalingen met betrekking tot een volmacht tot invordering van pensioen wordt het deel van het pensioen dat niet aan de tot verevening verplichte echtgenoot wordt uitbetaald geacht niet tot diens pensioen te behoren.

Artikel 8

Indien een pensioen wordt verminderd wegens samenloop met één of meer andere pensioenen wordt het deel, bedoeld in artikel 2, tweede lid, op overeenkomstige wijze verminderd.

Artikel 9

De echtgenoten en het uitvoeringsorgaan zijn gehouden desgevraagd elkaar over en weer die gegevens te verstrekken die noodzakelijk zijn voor de vaststelling van de rechten en verplichtingen die uit deze wet voortvloeien.

Artikel 10

Bij ministeriële regeling worden door onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in overeenstemming met onze Ministers wie dat aangaat, gehoord de Verzekeringskamer, nadere regels gesteld voor de berekening van pensioen dat betrekking heeft op de deelnemingsjaren gelegen voor de datum van inwerkingtreding van deze wet.

Artikel 11

Indien de echtgenoten bij huwelijkse voorwaarden gemaakt voor de inwerkingtreding van deze wet algehele gemeenschap van goederen tussen hen hebben uitgesloten of beperkt, vindt verevening van pensioenrechten als bedoeld in deze wet plaats, tenzij de aard van het huwelijksgoederenstelsel zich daartegen verzet. De echtgenoten kunnen bij notariële akte of bij een akte die mede wordt ondertekend door een advocaat van het bepaalde in de vorige volzin afwijken.

Artikel 12

Deze wet is niet van toepassing op een scheiding die heeft plaatsgevonden voor de datum van inwerkingtreding van deze wet.

ARTIKEL II

Het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

Aan artikel 94 van Boek 1 wordt een nieuw vierde lid toegevoegd, luidende:

4. Pensioenrechten waarop de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding van toepassing is alsmede met die pensioenrechten verband houdende rechten op nabestaandenpensioen vallen niet in de gemeenschap.

ARTIKEL III

De Pensioen- en spaarfondsenwet (Stb. 1981, 18) wordt als volgt gewijzigd:

A. artikel 7, eerste lid, onderdeel i, komt te luiden:

i. de wijziging van de statuten en reglementen, met name ook wat betreft wijziging van de rechten en verplichtingen van de deelnemers, gewezen deelnemers en overige belanghebbenden in gevallen, waarin de financiële toestand van het fonds daartoe aanleiding geeft;

B. Artikel 8a, derde lid, komt te luiden:

3. Het bepaalde in het eerste en tweede lid vindt geen toepassing, indien de man en de vrouw bij notariële akte of bij een akte die mede wordt ondertekend door een advocaat anders overeenkomen. De overeenkomst is slechts geldig indien aan de akte een verklaring van het fonds is gehecht, dat het bereid is een uit de afwijking voortvloeiend pensioenrisico te dekken.

C. Artikel 8c komt te luiden:

Artikel 8c

1. De aanspraak op ouderdomspensioen van een deelnemer of gewezen deelnemer kan zonder toestemming van diens echtgenoot niet bij overeenkomst tussen die deelnemer of gewezen deelnemer en het pensioenfonds of de werkgever worden verminderd anders dan bij afkoop zoals voorzien bij of krachtens deze wet, tenzij de echtgenoten het recht op pensioenverevening ingevolge de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (Stb...) hebben uitgesloten.

2. De aanspraak op weduwen- of weduwnaarspensioen ten behoeve van de echtgenoot van een deelnemer of gewezen deelnemer kan zonder toestemming van die echtgenoot niet bij overeenkomst tussen de deelnemer of gewezen deelnemer en het pensioenfonds of de werkgever worden verminderd anders dan bij afkoop zoals voorzien bij of krachtens deze wet.

3. Elk beding, strijdig met het bepaalde in het eerste en tweede lid, is nietig.

D. In artikel 10, derde lid, wordt de laatste zinsnede vervangen door: dat aan het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt voldaan en dat de belangen van de bij het fonds betrokken deelnemers, gewezen deelnemers en overige belanghebbenden voldoende gewaarborgd geacht kunnen worden.

E. Aan artikel 32, vierde lid, wordt een nieuwe volzin toegevoegd, luidende:

In afwijking van het bepaalde in de twee voorgaande volzinnen is, indien een tijdens huwelijk van de deelnemer opgebouwd ouderdomspensioen in geval van echtscheiding of scheiding van tafel en bed ingevolge de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding verevend wordt en een te verevenen deel daarvan bij ingang het bedrag van f 360 per jaar niet te boven gaat, afkoop van dat deel niet toegestaan.

F. Na artikel 32a wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:
Artikel 32b

Ingeval het bepaalde in artikel 5 van de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding toepassing vindt is het bepaalde in deze wet van overeenkomstige toepassing op het eigen recht op pensioen van de tot verevening gerechtigde echtgenoot.

G. Indien het bij de koninklijke boodschap van ... ingediende voorstel van wet onder de titel «Wet verevening pensioenrechten bij scheiding» (kamerstukken II, 19../...) tot wet wordt verheven, wordt in artikel 8c, eerste lid, na «Wet verevening pensioenrechten bij scheiding» op de gebruikelijke wijze ingevoerd de jaargang en het nummer van het Staatsblad waarin de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding is geplaatst.

ARTIKEL IV

De Wet tot invoering van een leeftijdsgrens voor het notarisambt en oprichting van een notarieel pensioenfonds (Stb. 1954, 407) wordt als volgt gewijzigd:

A. In artikel 7 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. Onderdeel b komt te luiden: de deelnemers en de rechten en verplichtingen van dezen en van overige belanghebbenden.

2. In onderdeel g wordt de zinsnede «en van de in artikel 6 eerste lid bedoelde personen» vervangen door:, de in artikel 6, eerste lid, bedoelde personen en van overige belanghebbenden.

B. In artikel 8, eerste lid, wordt de zinsnede «en gewezen deelnemers» vervangen door:, gewezen deelnemers en overige belanghebbenden.

ARTIKEL V

De Wet betreffende verplichte deelneming in een beroepspensioenregeling (Stb. 1972, 400) wordt als volgt gewijzigd:

A. Artikel 1, eerste lid, onderdeel c, komt te luiden:

c. pensioen: ouderdoms-, invaliditeits-, weduwen-, weduwnaars- of wezenpensioen;

B. Artikel 8, tweede lid, onderdeel d, komt te luiden:

d. de wijziging van de aanspraken, rechten en verplichtingen van de deelnemers, gewezen deelnemers en overige belanghebbenden in gevallen, waarin de financiële toestand van het fonds daartoe aanleiding geeft.

C. In artikel 10, tweede lid, wordt de laatste zinsnede vervangen door: dat aan het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt voldaan en dat de belangen der betrokken deelnemers, gewezen deelnemers en overige belanghebbenden voldoende gewaarborgd geacht kunnen worden.

ARTIKEL VI

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Staatssecretaris van Justitie,

De Minister van Binnenlandse Zaken,

De Minister van Defensie,

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,